

Eve Kosofsky Sedgwick in memoriam

DEN AMERIKANSKA LITTERATURVETAREN Eve Kosofsky Sedgwick (1950–2009) var en av queerteorins viktigaste tänkare och inspirationskällor. Många av hennes böcker såsom *Between men* och *Epistemology of the closet* bildade en mötespunkt mellan lesbiska och gaystudier, queerteori, kritiska maskulinitetsstudier och feministisk forskning. *lambda nordica* vill uppmärksamma förlusten av denna framstående forskare.

Det homosociala och det homoerotiska

Sedgwicks första bok handlade om gotiska motiv i den amerikanska litteraturen, men i Sverige blev hon framför allt känd genom sitt andra verk, *Between men*, där hon uppmärksammade den tunna linjen mellan homosocialt beteende och homoerotiskt begär i manliga sällskap. Boken kom 1985 och skulle bli en nyckeltext i vad som senare kom att kallas för queerstudier. Inspirerad av René Girard utvecklade Sedgwick i detta verk sin teori om hur triangeldramer mellan två män och en kvinna ofta tjänar till att förstärka de emotionella banden mellan männen. Därmed visade hon hur omöjligt det är att dra en gräns mellan manliga homosociala relationer och

homoerotiskt laddade begärsrelationer mellan män. För att försvara sig mot homosexuella hot/lockelser är manliga homosociala sällskap beroende av stabila gränser mellan heterosexualitet och homosexualitet, något som enligt Sedgwick är en illusion.

I svensk 1800-tals litteratur kan man studera denna gräns i bl.a. August Strindbergs författarskap (Lönngren 2008) eller i Victoria Benedictssons roman *Fru Marianne* (1887), där ett triangeldrama utspelar sig mellan Marianne, hennes make Börje och dennes vän Pål. Attraktionen mellan männen tar sig uttryck i bl.a. följande ord under en scen, när Pål håller på att packa sina väskor för att resa bort (och därmed lämna Börje och dennes fru):

Börje såg bort till honom. Han kände lust att uppmuntrande stryka över det svarta håret, liksom han ibland kunde göra med [hunden] Fogg. Men det skulle se för bakvänt ut. En karl! Han borde väl taga sitt förnuft till fånga! (s. 234)

Men det är inte bara Börje som verkar ha dessa känslor, för i samma scen får vi också läsa:

Pål betraktade med en viss rörelse denna breda rygg.

– Det är egentligen underligt att tänka sig, hur du och jag kunnat bli vänner, sade han.

– Jag har alltid behövt någon att hålla av, svarade Börje, och han måste harska sig ännu ett tag, för att få rösten riktigt klar. (s. 235)

Vid flera ställen i boken får vi läsa hur männen försäkrar varandra om deras djupa tycke till varandra, trots att de, på ytan, uppvaktar titelfiguren, fru Marianne.

Litteraturvetaren Sedgwick, som även publicerade egna dikter, hade en stor kärlek till språket och dess möjligheter. Glädjen att ar-

beta med språk och litteratur, att skapa såväl som att dekonstruera genomsyrade hennes analyser av Shakespeare, Wilde, Melville och James. Inte olíkt Kafka som jämförde högläsningen av litterära texter med att föra ett snöre över tungan, lät hennes läsning av litterära texter orden smälta på tungan, smakade på dem och försökte att urskilja så många nyanser som möjligt. En sedgwickinspirerad läsning skulle inte bara endast fasta på den outtalade homoerotiken mellan männen, utan även analysera själva formuleringarna och ordvalet, en strategi för vilken hennes analys av Melvilles (metaforiska) användning av ordet erektion kan tjäna som exempel (1990: 125ff.). Och just en mening om att ”det skulle se för bakvänt ut” med betoning på bak eller Páls förtjusning av Börjes ”breda rygg” implicerar en mängd sexuella konnotationer för en queer läsare.

I *Between men* fokuserade Sedgwick uteslutande på manliga författare, många av vilka den västerländska kulturen anser tillhöra kanon. Men hon var tydlig med att försvara detta urval och betonade att vi lever i en mansdominerad kultur. Boken var därför också ett centralt bidrag till kritiska maskulinitetsstudier och till feministisk forskning. För att bättre förstå kvinnors villkor är det viktigt att titta på män och representationen av maskulinitet. Sedgwicks helhetsverk genomsyrades därför av en explicit feministisk agenda som inte får missas. Dessutom hade hon en antihomofobisk agenda som hon gång på gång framhöll i sina skrifter. Boken *Between men* argumenterade att sexuella kategorier är flytande. Men Sedgwick visade också på homofobins och våldets betydelse för att upprätthålla tydliga gränser och återupprätta heteronormativa relationer. Analysen av manligt homosocialt begär leder också till det som Sedgwick kallade den homosexuella paniken, alltså det juridiska argumentet att det är försvarbart för en homofob att använda våld mot en bög för att denne har gjort påstådda närmanden.¹

En kunskapsteori om den motsägelsefulla garderoben

Homosexuell panik blev ett nyckelbegrepp i Sedgwicks tredje bok, *Epistemology of the closet*, som publicerades 1990. Skriven mot bakgrund av Reagan/Bush-erans öppna krig mot HLBТ-personer och människor med hiv/aids, argumenterade boken för hur central dikotomin homosexualitet/heterosexualitet är för en förståelse av de senaste 150 åren i den västerländska kulturen. I Foucaults anda argumenterade hon för att sexuella identitetskategorier är resultatet av ett komplext samspel mellan psykiatrin och lagstiftningen på den europeiska kontinenten under 1800-talets andra hälft. Sexualitet är en fundamental maktstruktur för västerländska samhällen, där samtliga former av icke-heterosexualitet systematiskt har underordnats. Därför krävde Sedgwick att studier kring sexualitet borde inta en lika central ställning som forskning om genus, etnicitet och klass. När *Epistemology of the closet* kom, var boken ett bidrag till en feministisk debatt och Sedgwick påpekade att det vid detta tillfälle inte behövde vara en självklarhet att sexualitetsstudier nödvändigtvis skulle vara en del av kvinnostudier eller genusvetenskapen. Två decennier senare vet vi att detta kan vara fullt möjligt, åtminstone i en svensk kontext där queerstudier och postkoloniala teorier bidrar till den genusvetenskapliga utvecklingen vid flera universitet och högskolor.

En central institution för att reproducera heteronormativa strukturer är garderoben, alltså den gömda och osynliggjorda homosexualiteten. Det viktiga är att Sedgwick inte konceptualiserar garderoben som endast ett personligt tillstånd, utan som social institution som genomsyrar politiken, lagstiftningen, vården, akademien och populärkulturen. Garderoben handlar inte endast om enskilda personers sexualitet, utan om ett övergripande socialt system som bygger på en tydlig uppdelning av människor i heterosexuella och homosexuella.

På ett konsekvent sätt skalade Sedgwick fram motsägelsefullheten av denna institution. Hon visade på omöjligheten för individen att vara helt inne i garderoben. För hur ska man kunna vara säker på ens homosexualitet fortfarande är hemlig? Man kan ju knappast gå och fråga någon annan om han eller hon vet. Dessutom kan ingen kontrollera alla de koder, symboler och beteenden med vilka sexualitet förmedlas och tolkas. Rykten uppstår och sprider sig fort. Var våra insatser på seminariet om queerteori lite för stora och kommer studentkamraterna att bli misstänksamma? Sitter piercingen på ”rätt” ställe eller kommer den på en gång att outa oss som HLBT? Och hur mycket disciplin krävs inte för att kontrollera den berömda handleden? Hur stora ansträngningarna än är, garderoben är aldrig ett säkrat tillstånd.

Men Sedgwick argumenterade också att man inte kan vara helt ute ur garderoben. Det finns alltid en familjemedlem, en hyresvärd, en lärare, en arbetskollega, en studentgrupp som inte vet. Det uppstår alltid situationer då vi behöver ta ställning och på nytt komma ut som HLBT. Sedgwick illustrerade dessutom hur garderoben kan förflytta sig. I det ögonblick en ung människa kommer ut inför föräldrarna, händer det lätt att de istället låser in sig själva i garderoben. Sonens pojkvän blir då en ”killkompis” och dotterns flickvän en ”väninna”. En viktig konsekvens av denna argumentation är insikten om garderoben som institution inte avskaffas bara för att vi kommer ut ur den: ”[Ä]ven att komma ut avslutar inte någons relation till garderoben” (1990: 80).

Men Sedgwick var också noga med att påpeka att varje komma-ut akt är unik och att varje HLBT-person har sina egna erfarenheter. Vad som förenar dessa är modet som krävs för att offentliggöra sin sexualitet och därmed också göra sig till en potentiell måltavla för olika former av diskriminering. Det är alltså den personliga re-

lationen till garderoben som inte får glömmas bort. Denna tanke präglade också Sedgwicks förståelse av begreppet queer. För henne betecknade queer identiteter och praktiker som inte låter sig förenas med ett heteronormativt tankesätt och dess besatthet av stabila och dikotoma kategorier: "the open mesh of possibilities, gaps, overlaps, dissonances and resonances, lapses and excesses of meaning when the constituent elements of anyone's gender, of anyone's sexuality aren't made (or can't be made) to signify monolithically" (1993: 8). Vad som förenar dessa olika identiteter och praktiker är att de är skambelagda. Detta verkar som en ytterst liberal och individcentrerad förståelse av queer, någonting som kolliderar med en strukturell maktanalys. Definitionen bör dock läsas mot den tidigare etablerade utgångspunkten om att uppdelningen hetero/homo och nedvärderingen av den senare är centrala för den västerländska kulturen sedan begreppen och identiteterna myntades. Sedgwick var fullt medveten om att det finns starka krafter i samhället som helst skulle vilja utradera alla former av icke-heterosexualitet och hennes verk präglades genomgående av ett poängterande av skambeläggningen, den strukturella diskrimineringen och hotet om våld som queera människor, i ordets bredaste bemärkelse, möter. Hon underströk dessutom att queerbegreppet vidgades under 1990-talet för att omfatta postkoloniala frågor kring ras, etnicitet och nationalitet, en utvidgning som hon välkomnade (1993: 9). Det är just i det intersektionella och tvärvetenskapliga mötet som de riktigt intressanta teoretiska genombrotten sker.

Att komma ut – om och om igen

När jag läser eller undervisar om queerteori och dess källor, imponeras jag av Butlers teoretiska finesse, Foucaults kraft och Rubins sex-

uella frispråkighet. Men av hela vår queera akademiska kanon (en oxymoron?) är det Sedgwicks *Epistemology of the closet* som verkligen berör mig. Den för mig personligen största behållningen av att läsa *Epistemology* var den i efterhand så självklara insikten om att vi som HLBT-personer inte kommer ut för att sedan lämna garderoben bakom oss en gång för alla. Att komma ut är inte något man gör en enda gång. Gång på gång tvingas vi upprepa denna handling, denna talakt. Och gång på gång tvingas vi förhålla oss till denna institution.

Ett exempel för att illustrera hur garderoben fungerar är diplomaten Sverker Åström som kom ut som homosexuell i september 2003 när han var 87 år gammal. Hans bekännelse – och som Foucault (1990) har visat är det alltid i form av en bekännelse som den avvikande sexualiteten tillkännages – var ett paradexempel för det som kallas för den öppna hemligheten: Inom såväl medie- som gaykretsar var det allmänt känt att Åström var homosexuell. Här ser vi hur det är väldigt svårt att vara helt inne i garderoben. Trots att många låtsades inte veta om det – som Foucault argumenterade är tystnad också ett diskursivt sätt att utöva makt – blev läsare överraskade när *Svenska Dagbladet* publicerade en intervju med den förre diplomaten den 14 september 2003 och proklamerade: ”Nu kommer han ut”. Åströms garderob var fullständigt genomskinlig, som om den var konstruerad av glas. Men exemplet visar också hur komma-ut akten behöver upprepas. På en månad gav Åström flera intervjuer för pressen (*Svenska Dagbladet*, QX) och för Sveriges Radio, skrev en debattartikel i *Dagens Nyheter* om SÄPO:s misstankar mot honom, uppträdde i TV4:s morgonsoffa och publicerade en ny upplaga av sin biografi *Ögonblick*, där han i ett särskilt skrivet efterord erkände att han ”uteslutande älskat män” (2003: 270). Hela medieuppmärksamheten kan ses som ett exempel på det som Sedgwick genomgående kallade för garderobens spektakel.

Sedgwick var en av många teoretiker som intresserade sig den sociala konstruktionen av verkligheten och för språkets performativa kraft att åstadkomma konkreta förändringar, till exempel hur ett uttalande såsom ”jag är lesbisk/bög/transperson/homosexuell/bisexuell/könsöverskridare/fetishist/sado-masochist/intersexuell” leder till konkreta sociala konsekvenser (Parker & Sedgwick 1995). Att verbalt komma ut är en performativ talakt, det vill säga att språkets kraft åstadkommer påtagliga konsekvenser. En viktig bakgrund för hennes reflektioner var debatten om den kontroversiella ”don’t ask, don’t tell” lagen i den amerikanska armén, ett arv av Clinton-administrationen som gick ut på att det var tillåtet för bögar att göra militärtjänsten under förutsättning att de inte var öppet homosexuella. Med andra ord, så länge de inte talade om detta för någon annan. Det var alltså relationen mellan språk, kunskap och identitet som intresserade Sedgwick. I Sverige kan vi observera ett liknande fenomen i asylpolitiken: HLBT-flyktingar skickas tillbaka till länder där de riskerar förtryck, tortyr och mord med argumentet att de inte behöver manifesteras sin avvikelse och därmed vara säkra. De senaste åren har många förtvylade och rädda människor valt att kontakta svenska medier för att, i intervjuer och reportage, manifesteras sin homosexualitet genom att öppet berätta om den, genom att tala om den, genom att säga det offentligt i pressen. Därmed har språket markerat HLBT-identiteten, vilket även hemlandets ambassad antas ha tagit del av. Och då får personen asyl i Sverige.

Det bör sägas att Sedgwicks artiklar och böcker, som så mycket annan litteratur på området, hade en nästan uteslutande fokus på angloamerikanskt material. Detta är ett problem, eftersom svenska universitet och högskolor gärna negligerar det kontinentaleuropeiska och svenska perspektivet när det kommer till homohistoria och queerstudier. Jag skulle vilja påstå att ett verk som C.J.L. Almquists

Drottningens juvelsmycke (1834) med dess androgyna protagonist Tintomara skulle betraktas som ett paradexempel i internationella queerstudier – om det hade skrivits och publicerats på engelska.

Kritiska röster

Det är inte brist på superlativ i olika personers beskrivningar av Sedgwick. För konsthistorikern Jason Edwards var hon ”the single most influential and paradigmatic figure in queer theory and LG-BTI studies over the past quarter of a century” (2009: 13). Som det framgår av ryggomslaget av *Tendencies* kallade musiktidskriften *Rolling Stone* henne för ”the soft-spoken queen of gay studies”. I sin bok om queerteorins uppkomst benämner historikern William Turner henne som ”[t]he Queen Mother of Queer Theory” (2000: 132). Det är visserligen problematiskt att förse intellektuella med popstjärneattribut. Men det bör understrykas att Sedgwicks arbete förenade teori och aktivism och därmed också nådde ut till delvis olika målgrupper. Men för sina insatser fick hon inte bara beröm. I delar av den amerikanska pressen var hon ytterst kontroversiell. Men även en del akademiker var inte särskilt imponerade av henne. Jeffrey Weeks skrev, på ett ytterst ironiskt sätt, att Sedgwick var ”the ruling deity” (2000: 68) av postrukturalistiska queera litteraturstudier. Weeks förhöll sig skeptisk för att han ansåg att queerteoretiker som Sedgwick fick alltför stor uppmärksamhet i förhållande till tidigare forskare och att hon egentligen inte hade bidragit med särskilt nya insikter jämfört med tidigare gayforskning som till exempel Mary McIntosh’s text ”The Homosexual Role” som skrevs så tidigt som 1968.

Detta påstående tål att diskuteras. Visst är det viktigt att känna till bakgrunden och de källor som queerteoretiker som Sedgwick

bygger på. HLBT-samhället har inte råd att osynliggöra och marginalisera dess egen akademiska historia i jakten på något nytt, färskt och spännande. Därför är det viktigt att gå tillbaka till källtexter inom till exempel lesbisk feminism eller gaystudier för att förstå utvecklingen av queer eller HLBT-teoribildning och historieskrivning. Personer som McIntosh och Weeks eller Monique Wittig, Adrienne Rich och Gayle Rubin har spelat en väldigt stor roll i att både tematisera och teoretisera homosexualitet. Däremot är det felaktigt, och inte så lite chauvinistiskt, att påstå att Sedgwick inte skulle ha bidragit med någonting nytt. Hennes skrifter präglades genomgående av en stor teoretisk ambition och hon erbjöd ett teoretiskt förfinat språk, en verktygslåda så att säga, för att känna igen, beskriva, analysera, förstå och dekonstruera manliga homosociala nätverk. Hon byggde vidare på Foucaults teorier om att den homosexuella identiteten är en historisk konstruktion, men lyckades bryta med hans androcentriska perspektiv. Hennes verk visar inte minst hur viktigt det är att sammanväva gaystudier och feminismen, gayaktivism med kvinnopolitisk kamp – en insikt som många än idag saknar.

Tiina Rosenberg påpekar att det runt 1990 också fanns en helt ny beredskap att ta emot queera idéer och att en ny generation av akademiker också hade det lite lättare än sina föregångare som gärna motarbetades fullständigt (2002: 84). Här tror jag att det bör betonas att Sedgwick hade sitt genombrott under en tid när homofobin nådde nya höjder i och med hiv/aidskrisen och myndigheternas negligering av den. En viktig orsak till hennes akademiska och aktivistiska engagemang var för att hon hade upplevt hur hiv/aids skördade många närstående, samtidigt som regeringen och myndigheterna förblev helt passiva. När hon diagnostiserades med bröstcancer som var obotlig eftersom den redan hade spridit sig i kroppen, reflekterade hon över delade erfarenheter med hiv/aids-aktivister och behovet

att förena kvinnokamp med gayaktivism (1993: 14f.).

Weeks' kritik handlar också om den gamla debatten mellan lesbiska och gaystudier å ena sidan och queerteori å andra sidan. Kort sagt skillnaden om att traditionen av lesbiska och gaystudier intresserar sig för homosexuella, deras liv och villkor, medan queerstudier har ambitionen att kritiskt granska sexuella normer och då framför heteronormativiteten (Ambjörnsson 2006: 35). Många samtida forskare som är verksamma inom akademien idag är dock välförtrogna med båda traditioner och behöver inte alltid dra en skarp gräns mellan dessa. Båda fälten befinner sig i en ständig, om än inte konfliktfri, dialog med potential att befrukta varandra. Att låsa sig i en den ena eller andra positionen riskerar att bli kontraproduktivt och gynnar varken aktivismen, vetenskapen eller teoriutvecklingen.

Weeks (2000: 68) fortsatte sin kritik med att konstatera att det är ironiskt att så stora bidrag till queerstudier har gjorts av litteraturvetenskapen, i motsats till en mer sociologisk inriktning. Här tror jag att han missar humanioras betydelse. Låt oss inte glömma att Judith Butler var Professor of Humanities vid John Hopkins University när hon publicerade *Gender trouble*. I Sverige har queerteorin debatterats och vidareutvecklats av genusvetare, antropologer och sociologer, men stora insatser har också gjorts av humanistiska forskare inom historia, idéhistoria, teatervetenskap, litteraturvetenskap och konstvetenskap m.m. Humanioras teoretiska finess och sociala ansvar får faktiskt inte underskattas, varför jag uppfattar Weeks' kommentar som en aning nedlåtande. Sedgwick var litteraturvetare, även om hon, som andra betydelsefulla intellektuella, inte kan begränsas till en disciplin. Om detta vittnar inte minst hennes betydelse för andra akademiska ämnen och hennes vilja att ständigt utveckla sina teorier och ta dem ett steg vidare. Sedgwick (1993: 4f.) vittnade själv om hur förvånade, för att inte säga upprörda, hennes egna studenter

var när de insåg att den queera utbildningen med samhällsförändrande potential skulle ske just genom litteraturvetenskapliga kurser. Som helhet slog Sedgwicks samlade verk också ett slag för humaniora, vilket framstår som modigt och förebildligt i en tid där allting som inte producerar direkt ekonomisk vinst avfärdas och fördöms. Hon hade ett blygsamt förhållningssätt till sina egna texter och var den första att rikta kritik mot deras eventuella brister och begränsningar. I ett av mina favoritavsnitt i *Epistemology of the closet* skrev hon:

Anyone working in gay and lesbian studies, in a culture where same-sex desire is still structured by its distinctive public / private status, at once marginal and central, as the open secret, discovers that the line between straining at truths that prove to be imbecilically self-evident, on the one hand, and on the other hand tossing off commonplaces that turn out to retain their power to galvanize and divide, is weirdly unpredictable. In dealing with an open-secret structure, it's only by being shameless about risking the obvious that we happen into the vicinity of the transformative. (1990: 22)

Och det kanske är att ”riskera det uppenbara” att påstå att det fortfarande finns maktstrukturer i samhället som privilegierar heterosexualiteten och nedvärderar homosexualiteten (även om det naturligtvis finns skillnader mellan garderoben i USA 1990 och i Sverige 20 år senare). En bok som *Epistemology of the closet* tar sin utgångspunkt i en strukturell samhällsanalys. Därmed blir den oförenlig med ett nyliberalt samhälle som fokuserar på individen, eller snarare den individuella konsumenten. (Edwards) Att komma ut är inte att acceptera en individuell identitet. Visst är det ett steg mot att ingå i nya strukturer, men detta betyder inte att de gamla bara försvinner. Att komma ut ur garderoben innebär en omorientering,

man tittar tillbaka, omkring sig och framåt, drömmer sig till utopier och fasar för dystopier.

Depressiva läsningar

Det ovan citerade stycket om att behöva riskera det uppenbara vittnar om en ödmjukhet hos Sedgwick som skulle förstärkas i hennes senare skrifter. I den sista boken *Touching feeling* (2003) utvecklade hon sin teori om affekter och de känslor som litterära texter framkallar. En affekt som HLB-personer ofta påtvingas är skammen, med tanke på den enorma homo- och transfobi som många skönlitterära, akademiska och populärkulturella texter driv av. I *Touching feeling* skiljde Sedgwick, inspirerad av Melanie Kleins psykologi, mellan olika positioner som vi som läsare kan inta: den paranoida/schizo-frena och den depressiva. Den förstnämnda betecknar en attityd där vi närmar oss en text med den förutfattade övertygelsen att den bara kan vara förtryckande, att den endast kommer att kunna bekräfta det som vi redan vet. Den depressiva positionen, som snarare borde heta den reparativa eller läkande, öppnar upp för möjligheten att en text kan erbjuda nya insikter och möjligheter. Ett exempel som jag tänker på är Sigmund Freuds, Michel Foucaults eller Jacques Lacans texter. Det är lätt (och nödvändigt) att kritisera dessa tänkare för att vara androcentriska. Men tänk om feminister och queerteoretiker hade låst sig i detta och förkastat dem istället för att använda, modifiera och utveckla dem. Ett förformulerat, paranoid antagande är kontraproduktivt då det begränsar möjligheten för nya upptäckter och viljan att närma sig ett problem på ett nytt sätt. Det utmärkande draget för en paranoid läsning är nämligen att överraskningar utesluts från början: ”paranoia requires that bad news be always already known” (2003: 130). Mötet med texter och

böcker kan vara oerhört befriande, även om det ibland betyder att vi måste kämpa med dem för att få ut värdefulla insikter om vår värld (1993: 4). Detta betyder inte att vi behöver ignorera eller blunda för de förtryckande mekanismerna i en heteronormativ kultur.

It's probably more usual for discussions of the depressive position in Klein to emphasize that that position inaugurates ethical possibility – in the form of a guilty, empathetic view of the other as at once good, damaged, integral, and requiring and eliciting love and care. Such ethical possibility, however, is founded on and coextensive with the subject's movement toward what Foucault calls "care of the self," the often fragile concern to provide the self with pleasure and nourishment in an environment that is perceived as not particularly offering them. (2003: 137)

Men det innebär också att vi måste våga begå misstag och göra fel. Inte för att vi själva lär oss av våra misstag, utan också för att andra gör det och kanske till och med inspireras av våra misstag. Det är med dessa tankar som jag vill avrunda artikeln. Eve Kosofsky Sedgwick's verk kommer att fungera som vägledare, som varning och som stöd, som en uppmaning att inte påstå sig ha alla svar, att våga leta, att våga göra fel och att inte vara rädd för att träda i dialog med andra forskare och andra akademiska discipliner.

1. Att detta absurda argument även har använts i svenska sammanhang visade journalisten Johan Hilton i sin bok. Sedgwick undrar även över konsekvenserna om kvinnor hade samma rätt att döda varje karl som gör ett ej inbjudet närmande (på krogen, på tunnelbanan, på jobbet) – gatorna skulle vara fulla med döda mäns kroppar (Sedgwick 1990: 19).

Litteraturförteckning

- Ambjörnsson, Fanny: Vad är queer? Stockholm: Natur och kultur, 2006.
- Benedictsson, Victoria: Fru Marianne. Stockholm: Lind & Co, 2001 (1887).
- Edwards, Jason: Eve Kosofsky Sedgwick. London & New York: Routledge, Routledge Critical Thinkers, 2009.
- Foucault, Michel: The history of sexuality, volume 1: The will to knowledge. Harmandsworth, Penguin, 1990 (1976), översättning av Robert Hurley.
- Hilton, Johan: No Tears For Queers: Ett reportage om män, bögar och hatbrott. Stockholm: Atlas, 2005.
- Lönngren, Ann-Sofie: Att röra en värld: En queerteoretisk analys av erotiska trianglar i sex verk av August Strindberg. Lund: Ellerströms, 2008, diss.
- Parker, Andrew & Eve Kosofsky Sedgwick (red.): Performativity and Performance. New York & London: Routledge, 1995.
- Rosenberg, Tiina: Queerfeministisk agenda. Stockholm: Atlas, 2002.
- Sedgwick, Eve Kosofsky: Between men: English literature and male homosocial desire. New York: Columbia University Press, 1985.
- : *Epistemology of the closet*. Berkeley, Calif.: University of California Press, 1990.
- : *Tendencies*. Durham, Md.: Duke University Press, 1993.
- : *Touching feeling: Affect, pedagogy, performativity*. Durham, Md., Duke University Press, 2003.
- Turner, William B: A Genealogy of Queer Theory. Philadelphia: Temple University Press, 2000.
- Weeks, Jeffrey: Making sexual history. Cambridge: Polity Press, 2000.
- Åström, Sverker: Ögonblick: Från ett halvsekel i UD-tjänst. Stockholm: Lind & Co, 2003, ny upplaga.